

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Dunkel Norbert*
Cím: *Reményi Ede ragyogó pályafutása és tragikus vége.*

Forrás: *Pst*

Bp. (Hely) 1943. X. 19. (Idő) (Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy 92
Hely *Reményi Ede*
Idő "1943"
Személy
H

REMÉNYI EDE ragyogó pályafutása és tragikus vége

Irtta: *Dunkel Norbert*

Reményi Ede, a világhírű hegedűs, *Purker* egri érsek neveltje és kedvence, aki ezidén múltott negyvenöt éve, hogy meghalt, a félvilágot bejárta és magyar muzsikájával az embereket mindenütt extázisba hozta. Még az öreg *Viktoria* angol királynőt is, aki azt mondotta neki:

— Önnek sem Isten, sem ember nem adhat többet, mint amennyit adott.

Hegedült *Görcsnek*, *Klavkának*, a »Repülj fecském«-mel vagyonokat hegedült össze és juttatott a *Pe őfi*-szoboralap és gróf *Széchenyi* István szobrára. Az Egyesült Államok elnöke előtt szintén a »Repülj fecském«-et játszotta.

Az elnök átölelte és fejedelmeket megillető kitüntetésekkel halmozta el. Sokáig *Párisban* és *Amerikában* élt. Amikor 1891-ben hazaérkezett, március 4-én a *Vigadóban* óriási érdeklődés mellett hangversenyt adott. Akkor még mindig a régi komédiás volt. A zongorára feltucat hegedűt tétetett és minden darabot más hegedűn jár-

szotta. Magyarországi körútja kitűnő sikerrel járt és *Hubay* Károlynak, az azóta tönkrement »*Harmonia*« volt igazgatójának sok pénzt hozott. Hangversenyein *Bodó* Alajos kísérte, aki *Hubay* Jenőnek is állandó, kitűnő kísérelője volt. Budapesten *Reményi* első két hangversenyét 1871 március 22-én és 24-én tartotta. Egyik vidéki hangversenye után előkelő családnál nagy vacsora volt tiszteletére. Mielőtt eltávozott, megállította a nagy óráját, hogy örök időre jelezze, mikor hagyta el a művész a házat.

A Bécsben élő *Eszterházy* Miklós herceg, *Reményi* és édesapám egyszer víg esemény hősei voltak... Az 1861–1862. évek telén a bécsi arisztokrata szalonok legkedveltebb művésze *Reményi* Ede volt. Különösképp ünnepezték *Eszterházy* hercegnél. Ez a hegedűs, ki félig művész, félig cigány volt, — közel járva a szélhámosághoz — feltűnő biztonsággal mozgott ezekben az előkelő körökben és hihetetlen priviligiumokat tulajdonított magának.

Művész a hintaszékben

Egyszer például egy csoport magasrangú hölgy tereferélgatott. *Reményi* hozzájuk lépett, az egyik inasnak intett, hogy hozzon neki egy karosszéket, aztán beleült és hintázva, az öt körülálló hölgyekkel cercle-t tartott. *Eszterházy* herceg nagy estélyt tervezett, amelyre több főherceg is megígérte megjelenését és *Reményinek* kellett volna játszania. Pár nappal előbb azonban *Pestre* utazott hangversenyre. De a hirtelen beállott hóvihár lehetlenné tette, hogy pontosan visszaérkezzen. Mivel Bécsben csak én kísérhettem, — írja apám — velem is tudatta, hogy elakadt a hóban. A hangverseny napján foglalkozásomnak élve, délután háromkor a tanítványomtól sürgős ügyben hazahívtak. Otthonomban a herceg egyik inasa várt, aki arra kért, hogy jöjjeek el azonnal a palotába. Odaérkezve *Eszterházy* a legnagyobb izgalomban így fogadott: — Jézus, Jézus, mit csinálunk? Én mára anyi embert meghívtam, hogy *Reményit* meghallgassák és most nincs itt! Segítsen, segítsen!

Eszterházy herceg tudniillik mindig a legeredetibb bécsi zsargonban beszélt. Azt ajánlottam, hogy azonnal *Betheim* Karolinhoz hajtatok, — a híres énekesnőhöz — akivel barátí viszonyban voltam és *Water* Gusztávhoz — a felülmúlhatatlan Schubert-énekeshez — hogy a herceg nevében őket meghívjam, én pedig zongorázni fogok. Biztos voltam, hogy művészeim közreműködnek. A hangversenyt estig tényleg összehoztam. Egy kocsi, amelyet magamnak kellett bérelni, visszavitt a megfélemlített herceghez, az örömteljes hírrel, hogy misszióm sike-

rült. Az estély nagyszerűen végződött és művészeim nagy sikert arattak. Pár nappal később megérkezett *Reményi*. Azonnal a herceghez ment, hogy rábírja, rendezzen külön az ő tiszteletére egy második estélyt. Rövidesen tényleg újra játszott *Eszterházy* ná. *Reményinek* Bécsben nélkülözhetlenné váltam, mert ott senki más nem volt, aki a magyar nótákat kísérni tudta volna. **Miképp történt, hogy a hercegi házban**

nemsokára rá harmadik estély következett, arra ma már nem emlékszem. Azonban nem felejtettem el egy akkor történt epizódot, amely *Dreyschokkal*, a kitűnő zongoraművész és karmesterrel kapcsolatos.

Zavar a pénz körül

A terem berendezése a palotában olyan volt, mint a nyilvános hangversenytermeké. A széksorok egészen a pódiumig értek. A zongora mellett csak egy szék állt és ezért a szintén közreműködő *Dreyschok* és én csak felváltva használhattuk. Bennünket ebben a társaságban csak muzsikálva türtek meg, de a szünetek alatt úgy kezelték, mintha ott sem volnánk. De *Reményi* a magasrangúak között ült, mint egy valódi kékvérű. Beláttam, hogy a zongorakísérő ilyen műértő társaságban csakis inasnak tekinthető és beletörődtem helyzetembe. De *Dreyschok* udvari karmester (akkor már az volt és felcícomázva sok rendjellel), akinek egész nyíltan csodálkozásomnak adtam kifejezést, hogy ezt a bánásmódot eltűri, mosolyogva felelte:

— Mit akar, holnap megkapom a tiszteletdíjamat és akkor csak nevetek rajtuk.

Ez után az eset után, egyelőre, a herceg nem hallatott magáról, de semmiféle honoráriumot sem küldött. Így hetek multak el. Egy szép napon *Eppstein* Gyula kollégámmal és fiatalkori barátommal találkoztam, akivel a hercegi estélyekről beszélgettünk. Tréfásan kérdezte, megkaptam-e már tiszteletdíjamat? Tagadó válaszomra azt ajánlotta, szorgomazzam az ügyet, mert különben úgy járok, mint ő, aki szintén nem kapott semmit. Nagyon kellemetlenül érintett. De erre más oldalról is felbátorítottak. Rászántam magamat, hogy elmegyek a hercegi irodába. Előbb azonban még tanácskoztam *Eppsteinnel* a megállapítandó tiszteletdíj nagyságáról. Határozott véleménye szerint a három szereplésért és az első estély rendezéséért háromszáz forint nem sok. Megijedtem és áthatott az előéret, hogy ez az összeg mégis csak túlmagas lesz. A titkár, egy öreg mogorva ember, szigorúan azt kérdezte, mit akarok. Erre a bátorságom megesappant és a félelemtől kinlódva, száz forintból motyogtam...

— Micsoda? — rivalt rám gazdájának hűséges szolgálja. — Száz forint?! Ezt őhercegsége sohasem fogja kifizetni.

Erre már kint voltam az ajtón és messze távol Madridtól. Mindez januárban történt. Végre májusban a hercegi irodából levél érkezett, melynek pesoséjje majdnem nagyobb volt, mint a bennelévő bankjegy. *Egy ötvenes* volt benne.

Reményi Ede azzal, hogy annakidején a Nemzeti Színházat, ahol hangversenymester volt, oly hirtelen otthagya, igen kellemetlen helyzetbe hozta *Liszt* Ferencet. Akkor apámat — aki első magyar tanítványa volt és a korkülönbőség ellenére a mester haláláig vele baráti viszonyban élt — magához kérlette és legnagyobb csodálkozására szolgálójának meghagyta, hogy most senkinek sincs otthon. Arra bezárta az ajtót és a legnagyobb izgalomban atyám nyakába borult, ismételtelen felkiáltva:

— Kedves öreg barátom, fogja pártomat és mentsen meg ettől az embertől!

Hogy mi volt az oka annak a szenvedélyes kifakadásnak, erről atyám hallgatott, nem jegyzett fel semmit. Bizonyára azért, mert *nobilis természetével Reményi hírnevének nem akart ártni*. Az eset annál csodálatosabb, mert *Liszt* Reményi Edével oly jó viszonyban volt, hogy vele együtt lefényképeztette magát. Birtokomban van egy kabinetalakú fénykép, amelyen *Liszt* a zongora mellett ül és mellette Reményi áll.

Halál a matrózcsárdában

Reményi Miskolcon született 1828 január 17-én, meghalt 1898 május 15-én. Halálát annak idején egyik nagy budapesti lap így írta le: — *Sanfranciskói matrózcsárma. Aranyások, tengerészek, kalandorok, vándorkereskedők, Nagy láрма, sok ital, fékeve-*

szett dáridó, legények, gazdátlan eszavargók — egy kis dobogó, melyen most jelenik meg egy öreg, fáradt, megviselt ember, sötétbarna hegedűvel a kezében.

Mikor a hegedű felesendül, pillanatra elhalkul a zaj. Még a botfülűek is figyelnek. Már készítik az ötcenteseket, hogy a muzsikus kalapjába vessék, ha »tányérozni« kezd. De játék közben az öreg ember megtorpan, homlokához kap... a hegedű kiesik a kezéből... és a muzsikus elvágódik. Vége. Meghalt. Vállainál fogva húzzák le a kis színpadról s új valaki lép a helyére. Egy ember meghalt és két perc múlva elfelejtettek valakit, aki szemük előtt esett el. És sejtelmük sem volt róla, hogy valamikor egy világszerte ünnepezt muzsikust láttak életét ily tragikus módon befejezni. Így ért véget annak a férfinak ragyogó pályafutása, akinek valamikor nemcsak a világ leggyönyörűbb aszszonyjai, hanem fejedelmek is hódoltak.